

Cerdà, més enllà de l'Eixample

- Va mostrar la seva visió política en els set mesos que va presidir la Diputació de Barcelona

ANTONI FOGUÉ MOYA, president de la Diputació

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 10.05.09

Davant persones valuoses i polièdriques com Ildefons Cerdà, la nostra obligació avui és saber veure més enllà dels aspectes més coneguts, ser capaços d'entendre la seva aportació en totes les seves dimensions, sense limitar-nos a les més evidents. El fet que l'Ajuntament de Barcelona hagi declarat el 2009 com a Any Cerdà, en celebració del 150è aniversari del pla de l'eixample barceloní, ens ofereix l'oportunitat idònia per fer aquest exercici d'anàlisi, de reflexió i de valoració d'un home fonamental per al desenvolupament del nostre país en el darrer segle i mig.

Enginyer de camins de formació, la figura de Cerdà va més enllà d'aquesta capacitació professional, que va exercir, d'altra banda, amb gran competència. Cerdà apareix també, i sobretot, com un urbanista, quan ser-ho era una rigorosa novetat, i com un servidor públic compromès, des de diverses instàncies i institucions, amb la modernització d'un país que maldava per sortir d'un retard secular. Des del punt de vista de la Diputació de Barcelona, impulsora de la xarxa de municipis de la província, pensar en l'obra de Cerdà és anar més enllà de la seva aportació més famosa: el dibuix de l'eixample barceloní. Significa, precisament, subratllar i destacar la resta de la seva obra, el conjunt, tota la seva aportació al progrés i al desenvolupament del territori, que tradicionalment ha quedat amagada darrere el seu projecte més conegut.

AQUEST és el sentit de l'exposició La política pràctica. Cerdà i la Diputació de Barcelona, inaugurada aquest Sant Jordi i que es pot visitar a l'edifici de Can Serra durant els propers mesos. Una exposició que, per a la Diputació, té un cert valor de declaració de principis, de reivindicació d'una visió del territori i d'un model de servei públic des de la proximitat. Com a administració supralocal que som, ens admira, i per això l'hem convertit en eix de l'exposició, la clarividència de Cerdà a l'hora d'entendre com evolucionaria el territori de la província de Barcelona a cavall dels avanços econòmics, industrials i socials que s'anaven produint, i la modernitat de les solucions que va proposar i promoure per donar resposta a aquest repte. Propostes innovadores i molt avançades al seu temps.

Voldria posar l'èmfasi en el que representa per a Cerdà el seu pas per la institució provincial. Els darrers anys de la seva vida s'havia acostat al republicanisme federal. Molta gent desconeix que, en plena tercera guerra carlina, l'any 1873, durant l'efímera Primera República espanyola, Cerdà va ocupar la presidència de la Diputació. Fou llavors quan assolí el màxim prestigi social i polític. Van ser només set mesos, que van acabar brusquement amb la restauració monàrquica del 1874, però un període tan curt va ser suficient perquè Cerdà mostrés al capdavant de la Diputació la seva extraordinària visió política. La proposta de reorganització territorial de la província que va fer, lligada al pla de carreteres, coincideix amb el model de xarxa de municipis que més de cent anys després ha desenvolupat la mateixa Diputació i que és, actualment, la marca distintiva d'una manera de prestar servei públic eficaç i propera a les persones.

CERDÀ comprenia que el benestar de les persones i el desenvolupament dels municipis passava per un urbanisme amb una visió global, entès com un sistema a fi d'aconseguir, en paraules seves, "ruralitzar la ciutat i urbanitzar el camp". Dins d'aquesta visió del territori com a sistema, calia donar prioritat a facilitar les comunicacions entre els diversos municipis. Ildefons Cerdà va entendre, actuant com a veritable precursor, que la mobilitat era un factor determinant per al progrés del país.

AIXÍ, posant en pràctica la seva competència com a enginyer de camins, i potenciant-la amb una ferma vocació de servei públic, Cerdà va establir unes bases teòriques i pràctiques que ara valorem com a clars antecedents del municipalisme actual. Per això crec que l'exposició és una autèntica declaració de principis de la institució que l'acull. La proposta territorial de Cerdà és un pensament polític i un model de servei públic que a la Diputació sentim ben nostre. Mostrant amb quin encert Cerdà considera la ciutat i el territori com a marc d'actuació principal per a la modernització de la societat, contribuïm a donar una visió més completa de l'abast del llegat de Cerdà, que segueix sent un punt de partida excel·lent per debatre i proposar noves idees i estratègies de millora del nostre territori.